

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

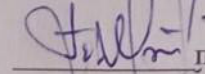
**Львівський національний університет ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С.З.Гжицького**

Факультет економіки та менеджменту

Кафедра економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені І.В. Поповича

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова навчально-методичної
комісії спеціальності «Економіка»

проф. Музика П.М.

“ 25 ” 08 2020 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ДОСЛІДНИЦЬКО-АНАЛІТИЧНОЇ ПРАКТИКИ**

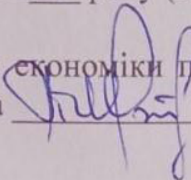
Рівень вищої освіти	<i>другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>051 – «Економіка»</i>
Вид дисципліни	<i>обов'язкова</i>

Львів – 2020 р

Робоча програма дослідницько-аналітичної практики для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Економіка довкілля і природних ресурсів» спеціальності 051 – «Економіка».

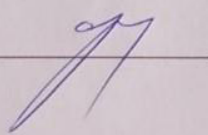
Розробник – П.М. Музика, С.І. Поперечний, Р.С. Грабовський,

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені І.В. Поповича « 17 » 2020 року (протокол № 1).

Завідувач кафедри економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені І.В. Поповича Музика П.М.

Погоджено навчально-методичною комісією спеціальності 051 «Економіка» « 25 » 2020 року (протокол № 5).

Схвалено рішенням навчально-методичної ради факультету економіки та менеджменту « 25 » 2020 року (протокол № 3).

Голова ради С.І. Поперечний

ВСТУП

Робочу програму складено відповідно до Освітньо-професійної програми «Економіка довкілля і природних ресурсів» за спеціальністю 051 - «Економіка» для другого (магістерського) рівня вищої освіти та Положення про організацію та проведення практики у Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького.

1. ХАРАКТЕРИСТИКА ДОСЛІДНИЦЬКО-АНАЛІТИЧНОЇ ПРАКТИКИ

Тривалість практики - 6 тижнів.

Семестр - другий.

Вид контролю - диференційований залік.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою практики є узагальнення і поглиблення набутих студентами фахових компетентностей, набуття навичок самостійної практичної діяльності за фахом.

Основними завданнями практики є:

- закріпити теоретичні знання з вивчених дисциплін;
- набути практичні навички організації та здійснення господарської діяльності підприємства на основі аналізу досвіду та недоліків такої діяльності існуючого підприємства;
- набути навички удосконалення економічних показників з урахуванням її стану та можливостей підприємства щодо її здійснення;
- зібрати необхідні дані для виконання кваліфікаційної роботи.

Таблиця 1

Компетентності, які формуються за результатами проходження практики відповідно до освітньої програми

Шифр компетентностей відповідно освітньої програми	Зміст компетентностей
<i>Загальні компетентності</i>	
ЗК1.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
ЗК4.	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК5.	Здатність працювати в команді
<i>Спеціальні компетентності</i>	
СК3	Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.
СК6.	Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.
СК7.	Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

Таблиця 2

Зміст підготовки здобувачів вищої освіти за результатами проходження дослідницько-аналітичної практики відповідно до освітньої програми відповідно

Шифр компетентностей відповідно освітньої програми	Зміст компетентностей
Р5	Дотримуватися принципів академічної доброчесності.
Р6	Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді

3. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ З ПРАКТИКИ

Зміст індивідуальних завдань доводиться керівником практики. Він визначається особливостями підприємства, де студент проходить практику, спрямуванням наукових досліджень студента та темою його кваліфікаційної роботи.

4. ВИМОГИ ДО БАЗ ПРАКТИКИ

Практику можна проходити на різних за розмірами та організаційно-правовими формами підприємствах, які провадять господарську діяльність у сфері виробництва сільськогосподарської продукції, її переробки, а також в організаціях, що відносяться до фізичних елементів інфраструктури аграрного ринку (аграрні біржі, оптові ринки сільськогосподарської продукції, торгові доми, заготівельно-збутові кооперативи тощо). Напрямами діяльності підприємства та його організаційна структура повинні забезпечити можливість проходження практики у повному обсязі відповідно до програми. У своєму складі бази практик повинні мати фахівців, які виконують роботи відповідного до профілю підготовки студента. Як бази практики можуть використовуватися виробничі навчально-дослідні підрозділи університету.

З базами практики університет завчасно укладає угоди на її проведення. Тривалість дії угоди погоджується сторонами. Вона може визначатися на період конкретного виду практики або до п'яти років. При наявності в договорах (контрактах) на навчання студентів умов щодо проходження практики окремі договори можуть не укладатися. За погодженням з кафедрою економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені І.В. Поповича студенти можуть пропонувати місця проходження.

5. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Методичне керівництво практикою і контроль за її проходженням здійснює кафедра економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені І.В. Поповича Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького.

Відповідальність підприємства за організацією практики студентів несе працівник, призначений наказом керівника підприємства. Керівниками практики можуть бути власники підприємств, економісти, комерційні директори, керівники економічних служб, економічних відділів або висококваліфіковані фахівці цих відділів. Керівник практики від підприємства після ознайомлення з програмою практики разом з студентом складає план її проходження, надає необхідну допомогу і консультації.

Під час проходження практики студент веде щоденник, у якому кожного дня відображає зміст виконаної роботи, основні дані і їх аналіз, зауваження, пропозиції. Щоденник є одним з основних джерел матеріалу для оформлення звіту про практику, тому в нього слід записувати необхідні цифрові матеріали,

матеріали спостережень, які відображають процес виробництва і реалізації продукції. Щоденник підписує керівник практики від підприємства.

При від'їзді на практику студенти повинні мати при собі паспорт, дві фотографії, посвідчення про відрядження.

Після закінчення практики студент складає звіт про її проходження, який після повернення в університет подає керівнику практики від університету і захищає його на кафедрі. Крім того на кафедрі подається щоденник практики з відповідними записами керівника практики від підприємства.

6. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Науково-педагогічний працівник кафедри економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені І.В. Поповича, що здійснює керівництво практикою студента:

- надає консультацію перед виїздом на практику, контролює проходження інструктажу з охорони праці;

- контролює своєчасне прибуття студента до місця практики;

- за погодження з керівником практики від підприємства надає студенту методичну допомогу щодо розробки графіку виконання розділів програми практики;

- з урахуванням особливостей підприємства, де студент проходить практику, теми кваліфікаційної роботи та тематики студентської науково-дослідної роботи розробляє індивідуальні завдання студента. Такі завдання обов'язково передбачають збір необхідних даних для підготовки кваліфікаційної роботи;

- надає студенту консультації щодо виконання програми практики, обробки зібраного матеріалу і його використання для оформлення звіту про практику та виконання кваліфікаційної роботи;

- здійснює контроль за виконанням програми практики, контролює самостійну роботу студента під час практики;

- вивчає і рецензує звіт та щоденник студента про проходження практики;

- у складі комісії приймає захист звітів студентів про практику.

Студенти-практиканти університету зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики направлення методичні матеріали (програму практики, індивідуальне завдання), консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;

- своєчасно прибути на базу практики;

- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками керівників;

- дотримуватись правил внутрішнього розпорядку на підприємстві, охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;

- здійснювати записи у щоденнику проходження практики щодо виконаної роботи, вивченого матеріалу, зібраних даних;

- своєчасно подати керівнику практики звіт та щоденник, у зазначені терміни скласти диференційований залік з практики.

Студенти-практиканти мають право:

- отримати методичні матеріали щодо змісту практик та порядку її проходження;
- з усіх питань, що виникають в процесі проходження практики, звертатися до керівників практики;
- отримувати своєчасні консультації;
- під час практики користуватися бібліотекою, методичним кабінетом і відповідними навчально-методичними матеріалами та посібниками;
- на проходження практики за майбутнім місцем працевлаштування, якщо вони навчаються в університеті за направленням підприємства;
- повторного проходження практики у разі відсутності на базі практики з поважної причини за умови надання відповідних документів.

7. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Протягом практики студент може працювати як стажист в одному з функціональних підрозділів підприємства або організації. Технологічна (виробнича) й переддипломна практика передбачає вивчення сформульованих нижче питань, що покликані формувати професійні вміння майбутнього магістра.

7.1. Характеристика та організаційні засади функціонування підприємства

Під час вивчення даного розділу досліджуються такі питання:

1. організаційно-правову форму діяльності підприємства;
2. характеристику установчих документів підприємства;
3. історію становлення та розвитку підприємства;
4. структуру та систему управління підприємством;
5. сприяння законодавчо-нормативної бази, податкового та соціального навантаження діяльності підприємства.

7.2. Економічно-екологічний механізм функціонування підприємства, фінансово-економічні показники діяльності підприємства

Під час вивчення даного розділу досліджуються такі питання:

1. Економічний механізм функціонування екологічно-орієнтованого підприємства, формування та використання його потенціалу з метою визначення шляхів оптимізації економічних результатів діяльності. Особливу увагу тут слід приділити формуванню й оцінці використання різних видів ресурсів підприємства (матеріальних, трудових, фінансових, інформаційних), критеріям техніко-економічної оцінки діяльності наукомісткого підприємства, аналізу понять економічності, якості й споживчої вартості продукції.

2. Виробничу структуру підприємства, технологічні процеси і загальний технічний рівень виробництва, номенклатуру його продукції, зміну її в часі, основних постачальників; ефективність використання основних виробничих фондів підприємства, з виділенням природоохоронних фондів, використання оборотних засобів підприємства, в тому числі швидкості їх обертання, достатності та доступності природних ресурсів; управління трудовими

ресурсами на підприємстві, в тому числі структуру та плинність кадрів, рівень зарплати, соціального та екологічного захисту, продуктивності праці; фінансові ресурси підприємства - власні, державні та запозичені (кредитні) ресурси; оцінку фінансового стану підприємства та перспектив його розвитку; - доходи, прибуток, собівартість, витрати; - інвестиційну та інноваційну діяльність підприємства;

3. Застосування сучасних методів розробки і прийняття екологічних рішень у сфері управління економічними процесами. Етапи та особливості прийняття управлінських рішень (виявлення проблеми, з'ясування мети і завдань діяльності, системний аналіз явищ, пов'язаних з проблемою, підготовка альтернатив, вибір критеріїв у вирішенні проблем). Особливості прийняття рішень в екологічній сфері підприємства.

4. Результати управління фінансовими ресурсами та джерелами фінансування ресурсозберігаючих проектів підприємства. Емісійна та дивідендна політика підприємства. Управління інвестиціями в екологічну економіку. Формування фінансової стратегії підприємства. Управління фінансовими ризиками компанії та антикризове фінансове управління підприємством. Сучасні форми фінансової санації та фінансові аспекти реструктуризації підприємств.

5. Стратегічне управління розвитком підприємства, яке функціонує у швидко змінному середовищі. Прогнозування розвитку бізнес-моделей і технологій. Вибір комбінацій “технологія – продукт – ринок”, розподіл ресурсів і вибір адекватних бізнес-моделей для цих комбінацій. Ризики, пов'язані з реалізацією проектів.

6. Особливості збуту екологічно чистих продуктів: дослідження ринку науково-технічної продукції і ринку кінцевого продукту. Оцінка конкурентоспроможності товару, імідж фірми, планування і створення товару-інновації.

7. Інформаційні технології в управлінні екологічною діяльністю. Корпоративні інформаційні системи. Інтеграція різнорідних інформаційних середовищ.

8. Міжнародні й національні стандарти з систем екологічного менеджменту та аудиту. Структура і зміст стандарту ISO 14000. Державні й міжнародні програми підтримки екологізації діяльності. Конкурси і тендери на реалізацію проектів. Ситуаційний аналіз особливостей взаємодії із замовниками різного типу.

7.3. Природоохоронна діяльність, екологічно чисте виробництво підприємства

Під час вивчення даного розділу досліджуються такі питання:

1. Екологічна діяльність і системи управління нею на підприємстві, в галузі, регіоні та країні (політика підприємства; потенціал підприємства; система управління на підприємстві; комплексне оцінювання ефективності еколого-економічної діяльності підприємства).

2. Стан і перспективи формування економічно-екологічного мислення на підприємстві. Розвиток у працівників підприємства творчого підходу до

вирішення економічно-екологічних завдань. Інтенсивність набуття знань і навиків у сфері розвитку креативного середовища і створення креативної організації. Стратегії розвитку творчого потенціалу в організаціях. Інноваційне лідерство. Управління командами.

3. Структура та обсяги природних ресурсів, які підприємство використовує у своїй виробничій діяльності; обсяги шкідливих викидів, скидів, продукування, переробки та розміщення відходів виробництва; звітність і суми платежів за використання підприємством природних ресурсів та забруднення ним навколишнього середовища;

4. Структуру управління на підприємстві раціональним використанням природних ресурсів та інновацій природоохоронного призначення;

5. Частка природоохоронного обладнання, екологічно чистої продукції на підприємстві, капітальних та поточних витрат на його оновлення; природоохоронні та ресурсозберігаючі технології, впровадження яких забезпечило б поширення екологічно чистого виробництва, та їх ефективність; вплив природоохоронної діяльності підприємства та екологічно чистого виробництва на фінансово-економічні показники його діяльності;

запропонувати:

- власну критичну оцінку природоохоронної та ресурсозберігаючої діяльності підприємства;

- організаційні, природоохоронні та ресурсозберігаючі заходи, які дозволять зменшити антропогенний вплив підприємства на навколишнє середовище, здійснювати екологічно чисте виробництво та покращити фінансово-економічні показники його діяльності.

Як правило кожний розділ повинен включати 3 підрозділи. Всі показники студенти повинні проаналізувати за 3 попередніх роки.

У випадку проходження студентом практики в державній установі, функціональним завданням якої є забезпечення ресурсозбереження, поширення екологічно чистого виробництва або природоохоронної діяльності в окремих галузях національного господарства, студент має провести еколого-економічний аналіз результатів роботи, як установи в якій проходить практику, окремих важливих для країни, галузі або регіону екологічних програм, які розроблені та впроваджені даною установою в галузі або на конкретних підприємствах.

Після завершення практики студент подає керівникові від вищого навчального закладу, разом з направленням на практику, щоденником, письмовий звіт, який рецензується і затверджується керівником підрозділу бази практики. Структура звіту та його елементи мають відповідати вимогам програм.

8. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ ПРО ПРАКТИКУ

Звіт про практику студент оформляє в останні 3 дні проходження практики. Зміст звіту повинен відповідати програмі практики. Звіт оформляється на папері формату А-4, підписується студентом і разом із щоденником практики у 5-

денний термін подається на кафедру економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені І.В. Поповича. Загальний обсяг звіту - 40-45 сторінок рукописного тексту.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи освоєння програмного матеріалу включають спілкування з фахівцями бази практики; практичну роботу з матеріалами та документами під наглядом фахівців; самостійну роботу студентів з аналізу й інтерпретації інформаційних матеріалів; пошукову й дослідницьку роботу щодо виявлення основних чинників впливу на зміст господарської діяльності підприємства і її результати; виконання індивідуальних завдань; підготовку й захист звіту.

10. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Керівник практики здійснює поточний контроль за її проходженням. Після закінчення практики студенти представляють щоденник практики, звіт про виконану роботу та відгук керівника практики від підприємства. Підсумковий контроль за результатами проходження практики здійснюється у формі конференції, на якій студенти представляють результати практики, пропонують способи усунення виявлених на підприємстві недоліків та удосконалення економічної діяльності підприємства.

11. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Загальна форма звітності студента за практику - це подання письмового звіту, підписаного і оціненого безпосередньо керівником бази практики, в друкованому та електронному вигляді. Звіт в електронному вигляді разом з щоденником та відгуком про практику її керівника від підприємства подається на рецензування керівнику практики від університету. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики звіт в друкованому вигляді разом з іншими документами подається на захист. Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання. Дослідницько-аналітична практика завершується публічним захистом звітів здобувачів вищої освіти з презентацією їх головних висновків і підведення підсумків практики. Якщо практика закінчується після проведення екзаменаційної сесії і призначення стипендії, то оцінка з цієї практики враховується разом з оцінками наступного семестру.

12. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Результати проходження дослідницько-аналітичної практики оцінюються за 100-бальною шкалою.

Таблиця 3

Параметри та критерії оцінювання результатів практики

Параметри оцінювання	Діапазон оцінки, балів	Критерії оцінювання за бальною шкалою
Своєчасність прибуття на практику та регулярність записів у щоденнику	0 - 5	
Своєчасність прибуття на практику	0-3	0 - студент прибув на практику із запізненням більше, ніж на один день
		1 - студент прибув на практику із запізненням на один день
		3 - студент прибув на практику своєчасно.
Регулярності записів у щоденнику під час перевірки практики	0 - 2	0- під час перевірки практики записи у щоденнику не здійснювались
		1 - зроблено зауваження щодо своєчасності здійснення записів у щоденнику.
		2- зауваження щодо несвоєчасності здійснення записів у щоденнику не здійснювались.
Відгук керівника практики від підприємства	0- 10	
Оцінка повноти та якості проходження практики керівником підприємства чи призначеним ним керівником практики від підприємства	0- 10	0 - програму практики виконано, однак зроблено вагомі зауваження щодо її проходження
		5 - зауваження зроблено, однак недоліки щодо проходження практики не мали вагшого впливу на повноту освоєння програмного матеріалу
		10 - відгук керівника практики без зауважень
Оцінювання повноти записів і якості звіту та щоденника про проходження практики	0-60	
Відповідність змісту звіту програмі практики	0-40	0 - зміст жодного з розділів повністю не відповідає програмі
		10 - зміст двох розділів не повністю відповідає програмі
		25 - зміст одного розділу повністю не відповідає програмі
		40 - зміст усіх розділів повністю

		відповідає програмі
Наявність критичних зауважень та пропозицій щодо належності і удосконалення господарської діяльності підприємства	0-10	0 - критичні співставлений та узагальнення відсутні
		5 - критичні співставлення наявні, але узагальнення відсутні або некоректні
		10 - критичні зауваження наявні та пропонуються коректні способи удосконалення практичних підходів до економічної діяльності
Відповідність оформлення звіту та щоденника чинним вимогам	0-10	0 - текст звіту і щоденника оформлено з суттєвими порушеннями встановлених вимог
		5 - текст звіту і щоденника оформлено з незначними порушеннями встановлених вимог
		10 - текст звіту і щоденника оформлено відповідно до встановлених вимог
Оцінювання захисту звіту	0-25	
Вміння чітко та стисло викласти основні результати дослідження	0-10	0 - студент неспроможний чітко та стисло викласти основні результати проходження практики
		5 - студент непорядковано викладає основні результати проходження практики
		10 - студент чітко та стисло викладає основні результати проходження практики
Використання унаочнень	0-5	0 - унаочнення не використано
		5 - доповідь супроводжена унаочненнями
Повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання	0-10	0 - студент неспроможний надати відповіді на поставлені питання
		5 - студент надає неповні, поверхові, необґрунтовані відповіді на поставлені питання
		10 - студент надає повні, глибокі, обґрунтовані відповіді на поставлені питання

Результати оцінювання за 100-бальною шкалою переводяться в 4-бальну з використанням співвідношень, поданих у таблиці.

Шкала оцінювання успішності студентів

<i>За 100- бальною шкалою</i>	<i>За національною шкалою</i>		<i>За шкалою ECTS</i>
	<i>Екзамен, диференційований залік</i>	<i>Залік</i>	
90 - 100	Відмінно	Зараховано	A
82 - 89	Добре		B
74 - 81			C
64 - 73			D
60 - 63	Задовільно		E
35 - 59	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання		FX
0 - 34	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		F

Якщо програма практики не виконана студентом з поважної причини, то йому надається можливість проходження практики повторно у пізніший термін (в межах графіку навчального процесу).

8. Навчально-методичне забезпечення**9. Рекомендована література****Базова**

1. Марова С.Ф., Солоха Д.В., Погребняк Л.О., Белякова О.В., Морєва В.В., Турбіна О.І. Інституціональні основи ефективного реформування системи природокористування в умовах реалізації концепції сталого розвитку в Україні. Монографія. ТОВ «ППНС», 2019. 304 с

2. Гринів Л.С. Екологічна економіка: Навчальний посібник. Львів: «Магнолія 2006», 2010. 358с

3. Леонід Мельник Екологічна економіка: Підручник. 2-ге вид., випр. І доповн. Суми: ВТД «Університетська книга», 2015. 346 с

4. Туниця Ю.Ю. Екоекономіка і ринок: Подолання суперечностей. Київ: Знання, 2006. 314 с

5. Царенко О. М. Основи екології та економіка природокористування: навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2016. 592 с

6. О.М. Алимов, А.І. Даниленко, В.М. Трегобчук та ін. Економічний розвиток України: інституціональне та ресурсне забезпечення : монографія Київ.: Об'єднаний інститут економіки НАН України, 2005. - 540 с

7. Маменко О. М., Портяник С. В. Економіка природокористування: підручник Харків: Харківська держ. зоовет. академія. 2017. 286 с.

8. Борейко В.І. Економіка довкілля та природокористування Навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2011. 255 с.

Допоміжна

1. П. Т. Бубенко Економіка довкілля і природних ресурсів: навчальний посібник Х.: ХНУМГ, 2014. 280 с.

2. Економіка довкілля і природних ресурсів : монографія / Ю.В. Дзядикувич та ін. Тернопіль : Астон, 2016. 392 с,

3. Речка К. М. Узагальнення головних напрямів економічного зростання і розвитку сільського господарства у країнах із ринковою економікою. Проблеми економіки. 2018. №1. С. 7–14.

4. Шульга О. А. Стратегічні напрями аграрної політики в Україні. Економіка України. 2018. № 5. С. 3-22.

5. Аграрний і сільський розвиток для зростання та оновлення української економіки: наукова доповідь / за ред. Бородіної О.М., Шубравської О.В. НАН України. Київ: ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України, 2018. 152 с.

6. Вдовенко Н. М. , Сокол Л. М. Макроекономічна оцінка аграрного сектору економіки України за умов інтеграційних процесів. Науковий вісник Полісся. 2016. Вип. 3. С. 22-28.

7. Гадзало Я. М., Лузан Ю. Я. Сучасні виклики модернізації аграрної політики України. Вісник аграрної науки. 2017. № 11. С. 9-22.

8. Розвиток земельних відносин в умовах глобалізації: монографія / за ред. Данкевич В. Є. Житомир: Видавець О.О. Євенок, 2017. 392 с.

9. Дроздяк І. Державне регулювання аграрної економіки як основа аграрної політики. Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія : Економіка АПК. 2016. № 23(1). С. 18-24.

10. Н.Х. Грабак, І.Н. Топіха, В.М. Давиденко, В.Г. В'юн, С.М. Чмирь Основи ведення сільського господарства та охорона земель. Київ: КНУ, 1999. 339 с.

10. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної ради України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Аграрний сектор України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agroua.net>
3. Кабінет Міністрів України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua> ‘
4. Міністерство аграрної політики та продовольства України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua>
5. Міністерство екології та природних ресурсів України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua>